

Toekomst in eigen hand, kernpunten uit het D66 verkiezingsprogramma 2002-2006

I. Naar eigen keuze op eigen kracht

Paars heeft veel bereikt. D66 heeft veel bereikt. Vergeleken met acht jaar geleden is er veel meer werk, veel meer geld en veel meer ruimte om de levensstijl te kiezen die bij je past. Dit zelf kiezen is de rode draad van het verkiezingsprogramma van D66 "Toekomst in eigen hand". Voor D66 moet het vanzelfsprekend zijn dat je invloed hebt op de zaken die je aangaan. In de komende periode zal de overheid invloed en verantwoordelijkheid terug moeten geven aan betrokkenen: de school aan ouders, leerlingen en leerkrachten; de gezondheidszorg aan patiënten, dokters en verpleegkundigen; de televisie aan programmamakers.

Onderwijs en studeren

D66 wil verzelfstandiging van de scholen. Hiermee gepaard moet er een einde aan de schaalvergroting in het onderwijs komen. Ouders moeten instemmingsrecht hebben over grondslag en onderwijsvisie van de school. De tweede fase van het studiehuis moet niet langer verplicht worden gesteld. Personeel en studenten in het hoger onderwijs moeten meer zeggenschap krijgen over het onderwijs. D66 vindt dat het beroepsonderwijs zich sterker moet ontwikkelen tot een brede

kennisinstelling die ook toegankelijk is voor mensen die op latere leeftijd een ander beroep willen gaan uitoefenen.

D66 wil een positieverbetering voor leraren met ruimte om goede prestaties of bijzondere kwaliteiten te belonen.

D66 wil ontkokering van onderwijs- en welzijnsbeleid om integratie van onderwijs, cultuur en sport mogelijk te maken. D66 is voorstander van integratie van peuterzalen en

kinderopvang in één professioneel

systeem van voorschoolse educatie. Er moet extra budget komen voor "brede" scholen waarin buitenschoolse opvang, cultuur, sport, huiswerkbegeleiding en welzijnsinstellingen verenigd worden. Met de introductie van de sportstrippenkaart krijgen kinderen tot dertien jaar de kans te ruiken aan verschillende sporten. Het schoolzwemmen moet worden verplicht.

Studenten kunnen hun eigen budget besteden bij alle erkende instellingen voor hoger onderwijs. D66 wil dat de studiefinanciering wordt gesplitst in een deel voor studiekosten en een deel voor levensonderhoud. Het deel voor levensonderhoud is een gift. De leeftijdsgrenzen voor studiefinanciering worden verruimd. D66 vindt dat de collegegelden niet mogen worden verhoogd.

80 MILJOEN EXTRA

VOOR DE NATUUR

Voorjaar 2000 wist de D66 in de Tweede Kamer 80 miljoen gulden los te krijgen voor een waar natuur-offensief. Dit geld moet geïnvesteerd worden in de versterking van de zogeheten ecologische hoofstructuur, extra natuur rond onze steden en het onderling met elkaar verbinden van stukken natuur. Zo geven we een impuls aan gedegen milieubeleid.

Gezondheidszorg

D66 wil geen overheidsregulering maar vraaggerichte gezondheidszorg. D66 wil de komende kabinetsperiode één algemene publiekrechtelijke ziektekostenverzekering realiseren, uit te voeren door concurrerende private verzekeraars. Voor de verzekeraars geldt een acceptatieplicht voor de basisverzekering. De toenemende kennis van erfelijkheid mag nooit leiden tot discriminatie of weigering door verzekeraars. De verzekeringspremie moet voor een substantieel deel onafhankelijk van het inkomen vastgesteld worden. D66 wil persoonsgebonden budgetten vaker toepassen. Jeugdhulpverlening moet worden opgenomen in de nieuwe ziektekostenverzekering.

D66 wil –naast uitbreiding van de opleidingen- een versterking van de arbeidsmarktpositie van verpleegkundigen en (huis)artsen. D66 wil een structureel hoger budget bestemmen voor preventieprogramma's gericht op hart- en vaatziekten, kanker en verslaving. Softdrugs worden uit het strafrecht gehaald.

Cultuur en media

Het cultuurbudget moet structureel worden verhoogd tot één procent van de rijksuitgaven. De deelname van jongeren aan cultuur kan beter. D66 wil gratis toegang in musea voor jongeren tot eenentwintig jaar. D66 vindt dat een vaste boekenprijs een breed aanbod aan literatuur en gespecialiseerde en klantvriendelijke boekwinkels garandeert.

D66 wil de financiering van de publieke omroep via algemene middelen laten verlopen, zodat de omroep geen relatie meer zal hebben met reclame-kosten. Er komt een verbod op reclame rond

jeugdprogramma's. Programmamakers krijgen wat D66 betreft een meerderheidsstem in de netbesturen. Het stimuleringsfonds culturele omroepproducties werkt goed en moet ook worden opengesteld voor commerciële omroepen. D66 wil de monopoliepositie van kabelmaatschappijen beëindigen.

EEN BETERE COMBINATIE

VAN ZORG EN WERK

D66-staatssecretaris van Sociale Zaken, Annelies Verstand heeft een wet gerealiseerd die een kortdurend betaald zorgverlof van maximaal 10 dagen per jaar regelt. Zo kunnen werknemers zelf deelnemen in de zorg in geval van ziekte van thuiswonende kinderen of partner. Ook komt er een betaald adoptieverlof van maximaal drie weken per adoptiefouder. Het ouderschapsverlof wordt geflexibiliseerd en er komt een wettelijk recht op twee dagen betaald kraamverlof.

zorgverlof om ernstig zieke familieleden te verzorgen. D66 wil de invoering van betaald ouderschapsverlof bevorderen evenals ruimte voor ouders om kleinschalige kinderopvangprojecten op te zetten.

Zorg en arbeid

Meer flexibiliteit bij werk, onderwijs en zorg is noodzakelijk voor een goede deelname van mensen aan de arbeidsmarkt. D66 wil een wettelijke regeling voor betaald langdurig

Arbeidsmarkt en arbeidsongeschiktheid

Mensen moeten gelijkwaardig kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt. D66 wil een verbod op leeftijdsdiscriminatie. D66 wil de sollicitatievrijstelling voor oudere werknemers in de bijstand en in de WW opheffen. D66 is tegen het gebruik van gesubsidieerde banen om de gaten in onderwijs en zorg op te vullen. D66 wil het aantal banen in sociale werkplaatsen uitbreiden om mensen met een handicap een grotere kans te geven op betaald werk. D66 wil meer mogelijkheden om met tijdelijk behoud van een uitkering een eigen bedrijf te beginnen. Werkgevers krijgen de verplichting gedeeltelijk arbeidsongeschikten te reïntegreren. D66 wil WAO-keuringen flexibeler laten plaatsvinden; als herstel nog reëel is mag niet worden overgegaan tot definitieve keuring. Bij arbeidsongeschiktheid moet de nadruk liggen op arbeidscapaciteit: voor D66 gaat het niet om wat men nog kan verdienen maar om wat men nog kan doen.

Inkomensbeleid

D66 wil de armoedeval bestrijden door geleidelijk inkomensafhankelijke regelingen te vervangen door een heffingskorting die afloopt naarmate men meer verdient. D66 streeft naar een nog eenvoudiger belastingstelsel door het schrappen van aftrekposten in ruil voor lagere tarieven.

D66 wil dat het verzekeringsrecht voor arbeidsongeschiktheid en werkloosheid ook geldt bij flexwerk of sabbatical leave. De AOW blijft bestaan als een basispensioen met permanente koppeling aan de gemiddelde contractloonstijging. Inkomens van mensen die blijvend geen kans maken op betaald werk moeten structureel verbeteren.

Pensioenen

D66 wil een wettelijke verankering van een minimumpensioenplicht voor werknemers vanaf 18 jaar. De tendens naar meer individuele keuzes binnen pensioenregelingen moet zich voortzetten, ook bij de overheid. D66 wil flexibilisering van de pensioengerechtigde leeftijd. D66 is voorstander van een gelijke pensioenpremie voor vrouwen en mannen.

II. Omgaan met schaarste

Nederland is een mooi land.
Nederland is ook een dichtbevolkt

KOSTEN VAN MEDICIJNGEBRUIK

TERUGDRINGEN

Els Borst heeft in het vorig kabinet gewerkt aan het terugdringen van de kosten van medicijngebruik. Waarom dure medicijnen voorschrijven als er goedkopere, maar gelijk functionerende middelen zijn? De bijbehorende wet werpt haar vruchten af. Zorgverzekeraars kijken nu samen met patiëntenverenigingen en zorgaanbieders waar zij zo goedkoop mogelijk medicijnen kunnen inkopen.

land. De economie moet zich voegen naar de grenzen die de ecologie stelt. Het milieu moet ons iets waard zijn. We moeten bereid zijn te kijken naar ons gedrag en bereid zijn er voor te betalen.

Dynamische (economische) ontwikkeling

D66 vraagt van de overheid een klimaat waarin kennis snel beschikbaar is. Als onderdeel hiervan wil D66 dat de overheid nu het voortouw neemt met een plan om elke woning op breedband aan te sluiten. Het opnieuw starten van een onderneming moet eenvoudiger worden door aanpassing van de faillissementswet. Er moet goede overheidsinformatie beschikbaar zijn over ethische vragen bij bio- en gentechnologie. Biotechnologie biedt kansen, mits de technologie veilig is, ethisch aanvaardbaar en er geen mens- of dieronwaardige aspecten aanzitten. D66 ziet de samenwerking tussen universiteiten en het bedrijfsleven als een voorwaarde bij de verdeling van de wetenschapsfondsen. Om de invoering van ICT te bevorderen wil D66 verlaging van de vennootschapsbelasting voor bedrijven die investeringen uit ingehouden winsten financieren.

Milieu- en energiebeleid

Uitgangspunt van D66 is dat economische ontwikkeling gericht moet zijn op een afname van de milieudruk. Extra milieudruk als gevolg van economische groei dient financieel te worden gecompenseerd. De 'mainports' Rotterdam en Schiphol zijn belangrijk, maar zij mogen zich van D66 slechts selectief verder ontwikkelen. De normen voor veiligheid en milieu voor Schiphol en de regionale luchthavens worden niet verder opgerekt. Over vliegtickets en brandstof wordt BTW geheven, in Europees verband wordt een ecotaks op kerosine ingevoerd.

Kernenergie is onacceptabel. D66 wil een verhoging van de regulerende energieheffing en een uitbreiding naar grootverbruikers. In Europees verband wordt een systeem van CO₂-emissiehandel ingevoerd. D66 wil een omslag naar duurzame energiebronnen. Binnenlandse benutting van wind, zon, biomassa, omgevingswarmte, waterkracht en aardwarmte moeten in 2010 goed zijn voor minimaal 10% van de totale energiebehoefte. Er komt een verplichting om op openbare gebouwen en geluidswallen zonnepanelen aan te brengen.

D66 wil een forse hervorming van het Europees landbouwbeleid. Europese subsidies moeten zich concentreren op omschakeling en innovatie. D66 wil een onafhankelijk voedselinstituut dat de gehele productieketen in kaart brengt.

Wonen

D66 wil wonen weer aantrekkelijk maken. De openbare ruimte weer teruggeven aan mensen. Het betrekken van toekomstige bewoners bij de ontwikkeling van nieuwbouwwijken. D66 vindt dat extra studentenhuysvesting moet worden gebouwd in die steden waar een tekort bestaat. Er moet aan het begin van de kabinetsperiode duidelijkheid ontstaan over de omvang van de tekorten. D66 wil een noodplan om deze aan te pakken.

Grond- en ruimtegebruik

Voor bebouwing van open ruimte wil D66 een heffing invoeren waarvan de opbrengsten ten goede komen aan leefbaarheid en natuurontwikkeling. Bij de aanleg van grote projecten moet aantasting van de natuur altijd volledig worden gecompenseerd, liefst binnen dezelfde regio. D66 wil dat de overheid meer instrumenten krijgt om grond te verwerven.

Landschap

Behoud en het open karakter van het Nederlandse landschap staat voorop. Internationaal unieke gebieden, zoals de Waddenzee, krijgen actieve bescherming. D66 is daar tegen militaire oefeningen en economische activiteiten zoals kokkelvisserij, proefboringen en windmolens. Ook in de Biesbosch wijst D66 proefboringen af.

Nederland is een waterland. D66 wil blauwe contouren vaststellen waarbinnen alleen activiteiten mogen plaatsvinden die de kwaliteit van het water niet aantasten.

Flexibel en doeltreffend reizen

D66 vindt dat investeringen in het wegennet zich moeten beperken tot het ontsluiten van nieuwe woonwijken, het wegnemen van knelpunten en het verbeteren van de veiligheid. Een grotere capaciteit van het wegennet is mogelijk door een beter en selectief gebruik van de weg. Dit wil D66 ook bereiken door technische maatregelen, zoals toeritdosering en doelgroepstroken, en

door de invoering van een kilometerheffing die varieert in hoogte afhankelijk van tijd, plaats, milieubelasting en verkeersdruk.

D66 wil een sterke uitbreiding van het aanbod van collectief vervoer en bijdragen in de instandhouding van een toegankelijke vorm van vervoer als geen commerciële exploitatie mogelijk is. D66 wil betere afspraken over prestaties en een betere 'geld terug' regeling aan reizigers bij vertraging, treinuitval en bij gebrek aan zitplaatsen. D66 wil dat de overheid meer bevoegdheden krijgt om de NS aan te sturen. D66 wil ook een versnelde aanleg van lightrailverbindingen en van het rondje Randstad. Om het fietsverkeer te stimuleren wil D66 onder andere de aanleg en verbetering van (lange-afstands-) fietspaden. Voor verbetering van de verkeersveiligheid is verlaging van de maximumsnelheid het meest effectieve instrument.

III. Globalisering is meer dan economie

Globalisering van de economie met oog voor mensen en milieu. Niet Nederland alleen of voorop, maar samen als deel van een (nieuwe) internationale rechtsorde.

Europa

D66 kiest voor een federaal Europa. Dat betekent meer bevoegdheden voor het Europees Parlement en een direct gekozen voorzitter van de Europese Commissie. D66 wil de Raad van Ministers omvormen tot een senaat. D66 wil het rigide onderscheid tussen buitenlands beleid en ontwikkelingssamenwerking doorbreken met een minister voor internationale samenwerking.

HET HUWELIJK TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN

D66 ziet het huwelijk als een wijze waarop individuen vorm kunnen geven aan allerlei wettelijke consequenties van hun relatie. D66 is van mening dat ook mannen met mannen en vrouwen met vrouwen kunnen trouwen. Ook adoptie moet voor homoseksuelen en lesbiennes mogelijk zijn.

Internationale handel

D66 wil export- en importheffingen harmoniseren en uiteindelijk wegnemen. Het Internationaal Monetair Fonds heeft een belangrijke rol in de wereldwijde ondersteuning van financieel-economisch beleid. D66 wil dat het IMF in zijn financieringsprogramma's meer de nadruk legt op beperking van defensie-

uitgaven. D66 wil stopzetting van bilaterale betalingsbalanssteun. Dit is een taak voor multilaterale organisaties zoals Wereldbank en IMF.

Rechtvaardige verdeling van welvaart en welzijn

D66 wil het huidige percentuele uitgavenniveau voor ontwikkelingssamenwerking handhaven. Staten met onevenredig hoge defensie-uitgaven wil D66 van ontwikkelingshulp uitsluiten. Bedrijven die een substantiële bijdrage leveren aan de verbetering van sociale- en milieuomstandigheden in ontwikkelingslanden, kunnen aanspraak maken op ontwikkelingsgelden.

Mensenrechten, immigratie en vluchtelingenbeleid

D66 wil één Europees asielbeleid. Als een asielzoeker na een definitieve afwijzing van het verzoek kan aantonen dat buiten zijn schuld terugkeer naar het land van herkomst nog niet mogelijk is, zorgt de overheid voor tijdelijke opvang. D66 geeft de voorkeur aan opvang van vluchtelingen in de regio. Dat vereist een verruiming van de middelen van de UNHCR zodat deze organisatie de opvang efficiënt kan uitvoeren. Daarom is D66 voor een substantiële verhoging van de bijdrage van Nederland en de EU aan de UNHCR.

Asielzoekers van wie de aanvraag in behandeling is, mogen niet van de samenleving worden afgezonderd. D66 wil deze groep dan ook volop de kans geven om te werken en aan de samenleving deel te nemen. Bedrijven die buiten de EU personeel aangetrokken hebben zijn zelf verantwoordelijk voor inburgering, huisvesting

DNA ALS MIDDEL IN DE STRIJD TEGEN MISDRIJVEN

Hoe meer misdrijven opgelost worden, hoe beter de burger beschermd is. D66 wil dat justitie en politie op ruime schaal met DNA-materiaal gaan werken. DNA moet ingezet kunnen worden als bewijsmateriaal, maar ook als opsporingsmiddel. Verruiming van de wettelijke mogelijkheden om met DNA te werken, biedt nieuwe kansen in de strijd tegen misdrijven.

en eventuele terugkeer van arbeidsmigranten en hun gezinsleden. Minderheden en inheemse volkeren zijn onevenredig vaak het slachtoffer van mensenrechtenschendingen, zowel politiek als sociaal-economisch. Voor een fundamentele aanpak van deze schendingen wil D66 de collectieve rechten van minderheden hoger op de agenda. De VN moet een Hoge Commissaris voor Minderheden en Inheemse Volkeren aanstellen.

Genitale verminking is een ernstige vorm van schending van mensenrechten van vrouwen. D66 wil strafrechtelijk optreden tegen vrouwenbesnijdenis van in Nederland wonende vrouwen en meisjes.

Een veilige wereld

D66 wil op termijn een coöperatief veiligheidsstelsel waarin NAVO en OVSE elkaar aanvullen, ondersteund door de oprichting van een Europese veiligheidsraad. D66 wil het Duits-Nederlands legerkorps omvormen tot een multinationalaal legerkorps, uitmondend in een Europese vredesmacht. D66 wil een sterkere leiding van de krijgsmachtdelen. De Chef Defensiestaf moet de volledige verantwoordelijkheid krijgen over planning en inzet van de krijgsmachtdelen. Internationale criminaliteit en terrorisme tasten het hart van de democratie aan. Het vereist een internationale aanpak. Hiervoor zouden de bevoegdheden van Europol uitgebreid kunnen worden.

IV. Een levendige democratie

D66 maakt zich keer op keer sterk voor meer democratische rechten. Niet een beetje meepraten, maar echt meebeslissen. De overheid zit de samenleving in de weg en moet dus grondig op de schop. Politieke vernieuwing is nooit af.

Een nieuwe overheid

Mensen moeten zich kunnen herkennen in het bestuur. Dat bestuur moet slagvaardig zijn om de uitdagingen van deze tijd aan te kunnen. Vooral de provincie mist aansluiting bij de burger. D66 wil deze kabinetsperiode een project 'Maatgevend Bestuur' waarin voor elke regio de verdeling in taken en bevoegdheden wordt bepaald. Er moet een plan opgesteld worden onder leiding van de minister-president tot modernisering van de rijksoverheid en haar taken. De grote steden moeten meer bevoegdheden krijgen om sociale en economische problemen op te lossen. D66 wil een hoogwaardig overheidsapparaat. Verbetering van arbeidsvoorwaarden in de publieke sector is dan noodzakelijk.

Een aanspreekbaar bestuur

De rijksoverheid wordt sterker aangestuurd door een kabinet dat uitstijgt boven de alledaagse departementale verkokering. D66 wil een klein team van ministers, een kernkabinet dat opereert als politieke raad van bestuur. De dagelijkse leiding over departementen berust bij onderministers die verantwoording schuldig zijn aan de kernminister. Het kabinet wordt aangevoerd door een rechtstreeks gekozen minister-president; zolang Nederland geen rechtstreeks gekozen premier heeft, kiest de Tweede Kamer een (in)formateur.

AANDACHT VOOR CULTURELE HISTORIE

D66 steunt initiatieven om meer geld uit te trekken voor de cultuur. De fractie in de Tweede Kamer pleit daarnaast voor meer aandacht voor stadsherstelorganisaties. Er moet verder gekeken worden naar de gevolgen voor onrendabele monumenten (zoals kerken) van de Wet onroerende zaken.

Een heldere politiek

D66 wil naar een samenleving waarin mensen meer mogelijkheden krijgen om het bestuur rechtstreeks te beïnvloeden en te corrigeren. Referenda op verzoek van burgers moeten gehouden worden als 2% van de kiezers een referendum wil. D66 wil een kiesstelsel waarin de band tussen kiezer en vertegenwoordiger voorop staat. Een goede opkomst daarbij is belangrijk. D66

wil een verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd naar 16 jaar. In een eenheidsstaat als Nederland

is een tweekamerstelsel niet nodig en is een getraptd gekozen volksvertegenwoordiging uit de tijd. De Eerste Kamer kan dan ook worden afgeschaft. D66 wil een einde maken aan de veelvormigheid van bestuursrechtelijke instanties. De Raad van State moet worden gesplitst in een orgaan met een adviserende taak en een orgaan dat in hoogste instantie voor alle administratieve procedures recht spreekt.

Zelf kunnen kiezen

D66 wil dat digitale grondrechten en het recht op actieve overheidsinformatieverschaffing een plek krijgen in de Grondwet. Mensen moeten via internet beter inzicht krijgen in wachtlijsten, verstrekte vergunningen, subsidies en kwaliteit van diensten. D66 wil het klachtrecht van consumenten over misleiding van producenten uitbreiden. Bij diensten in de overgang van overheid naar markt wil D66 onafhankelijk toezicht.

Naar verantwoord ondernemen

Verantwoord ondernemerschap verhoudt zich slecht tot het opleggen van verplichtingen. D66 heeft een voorkeur voor zelfregulering en gedragscodes boven wet- en regelgeving. De overheid kan verantwoord ondernemen bevorderen in haar rol van subsidiegever en opdrachtgever. D66 vindt dat werknemers en aandeelhouders commissarissen moeten kunnen benoemen en ontslaan. Aandeelhouders moeten bovendien ook het recht hebben de salarissen en optieregelingen van de bestuurders van ondernemingen vast te stellen en goed te keuren.

Samenwerking voor een veilige samenleving

D66 wil bijzondere opsporingsdiensten samenvoegen of onderdeel van de reguliere politie maken. De kwaliteit van het veiligheidstoezicht moet verbeteren met extra middelen voor ICT, meer deskundigheid, uitbreiding van het aantal agenten en flexibeler beloning in politieregio's. Bij grootschalige evenementen die extra politie-inzet vragen betalen de organisatoren mee in de kosten. Grote steden krijgen meer bevoegdheden met bijbehorend budget voor het eigen lokale politie.

Effectieve en verantwoorde criminaliteitsbestrijding

Een lik-op-stuk-beleid is volgens D66 noodzakelijk voor een geloofwaardige rechtshandhaving. Daarvoor zijn meer officieren van justitie, rechters en ondersteunend justitieel personeel nodig. D66 wil de positie van slachtoffers en nabestaanden in de gehele justitiële keten versterken met betere informatie tijdens het strafproces en een spreekrecht op de openbare terechtzitting. D66 wil een uitbreiding van de toepassing van taakstraffen.

V. Naar heldere financiële keuzes

Het trendmatig begrotingsbeleid met een vast reëel uitgavenkader en strikte scheiding tussen inkomsten en uitgaven, heeft voor rust aan het begrotingsfront gezorgd. D66 wil in hoofdlijnen dit succesvolle begrotingsbeleid voortzetten. De structurele problemen in de publieke sector, de vergrijzing en duurzaam economisch beleid vragen ook om wijziging in het begrotingsbeleid.

Een vernieuwend begrotings- en investeringsbeleid

D66 baseert het begrotingsbeleid op het voorzichtige trendmatige scenario. D66 wil de scheiding tussen inkomsten en uitgaven, en het vaste reële uitgavenkader handhaven. Ook toekomstige generaties moeten hun eigen keuzes kunnen maken. Daarom is verkleining van de staatsschuld noodzakelijk. Een feitelijk hoger begrotingsoverschot dan 2% wordt gebruikt voor extra investeringen in natuur en milieu om de gevolgen van een hogere economische groei te compenseren.

Ook nu al moeten we investeren in een leefbare toekomst. Daarom wil D66 ruimte om te investeren in een kennissamenleving en in natuurontwikkeling. Het investeringsbeleid van de overheid moet helder zijn en worden gericht op duurzame economische ontwikkeling. Investeringen in kennisinfrastructuur en investeringen in natuurontwikkeling moeten daadwerkelijk worden afgewogen tegen investeringen in rails en wegen.

D66 wil de begroting in de toekomst baseren op een baten-lasten stelsel. Dit stelsel maakt het mogelijk om uitgaven en inkomsten toe te rekenen aan de periode waarin activiteiten plaatsvinden. Zo kan de overheid bedrijfsmatig werken en ontstaat er een beter inzicht in de doelmatigheid en effectiviteit van beslissingen op lange termijn.

Lastenverlichting is in de komende regeringsperiode voor D66 geen doel op zich maar een middel om structurele hervormingen –‘zelf kunnen kiezen’- mogelijk te maken. De ziektekostenpremies behoren in het stelsel dat D66 voorstaat niet tot de collectieve lastendruk. Bij de jaarlijkse inflatieaanpassing van de uitgavenkaders wil D66 rekening houden met de reële loonontwikkeling.

D66 wil een einde maken aan het ‘rondpompen’ van gelden dat, zowel nationaal als op Europees niveau, veel uitvoeringskosten met zich mee brengt en het financieel beleid ondoorzichtig maakt. D66 wil het gebruik van structuurfondsen in de Europese Unie beperken tot daadwerkelijke structuurversterking in die gebieden van Europa die dat écht nodig hebben.